



HIMANTOPUS

HIRLEVÉL

Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület
37. sz. Újszegedi Helyi Csoport

Szeged

1993/6

MEGFIGYELÉSEK A BAKTÓI TRÁGYASZIKKASZTÓNÁL ÉS A CSAJ-TAVON

Baktói trágyaszikkasztó, 1993.05.15. 7,30 - 8,45

Derült égbolt, napsütés, 14-21 fok.

Tökés réce 4 hím, bíbic 15 ad + 3 pull., piroslábú cankó 2, réti cankó 2, pajzsos cankó 38, dankasirály 17, kakuk 1, sarlósfecske 2, füstifecske 3, sárgarigó 3, vetési varjú 6, csóka 1, cigány csuk 2, nádi rigó 1, mezei pacsrta 4, barázda billegető 1, sárga billegető 8, tövisszúró gébics 3 hím + 1 tojó, seregély 20, házi veréb 2 tojó, mezei veréb 30.

Csaj-tó 1993.05.16. idő, mint előbb

I. ütem /Csanyteleki/

Szürke gém 4, nagykovács 1, kiskovács 1, bakcsó 1, fehér gólya 2, kanalasgém 7, tökés réce 19, kanalas réce 1 hím, barátréce 11, héja 1 hím, kaba 1, vízityúk 1, bíbic 5, kis lile 3, piroslábú cankó 1, havasi partfutó 7, pajzsos cankó 3, gulipán 1, ezüstsirály 45, dankasirály 18, fattyúszerkő 4, kormos szerkő 5, vadgerle 10, kakuk 2, búbos pacsrta 4, füstifecske 10, parti fecske 3, sárgarigó 1, szürke varjú 3, cigány csuk 1, nádirigó 3, foltos nádiposzáta 15, seregély 10, tengelic 6.

II. ütem /Tömörkényi/

Búbos vöcsök 34, kárókatona 39, szürke gém 52, vörösgém 6, selyemgém 8, nagykovács 5, kiskovács 7, bakcsó 3, fehér gólya 5, kanalasgém 144, bütykös hattyú 4, nyári lúd 20, tökés réce 100, kendermagos réce 6 hím + 2 tojó, kanalas réce 1 hím, böjti réce 8, barátréce 143, cigányréce 7, egerészölyv 3, parlagi sas 1 ad., réti sas 1 imm., barna rétihéja 8 hím + 4 tojó, vörös vércse 3, vízityúk 1, szárcsa 640, bíbic 22, ujjaslile 1 ad., parti lile 10, kis lile 1, nagy goda 44, füstös cankó 2, piroslábú cankó 28, réti cankó 8, billegető cankó 1, fenyérfutó 2 ad., apró partfutó 82, havasi partfutó 38, sarlós partfutó 15, pajzsos cankó 139, gulipán 10, ezüstsirály 120, dankasirály 58, kis sirály 2 ad. + 4 juv., fattyúszerkő 59, fehérszárnyú szerkő 3, kormos szerkő 78, vadgerle 4, kakuk 5, gyurgyalag 10, búbos pacsrta 5, mezei pacsrta 15, füstifecske 50, parti fecske 90, sárgarigó 2, szürke varjú 13, csóka 1, szarka 3, barkós cinege 3, cigánycsuk 1 hím, nádi tücsökmadár 4, nádirigó 8, cserregő nádiposzáta 40, barázdabillegető 5, sárgabillegető 1, seregély 35, sordély 2, nádisármány 10.

Domján András - Barkóczy Csaba

CSONGRÁD MEGYEI VÉDETT ÉRTÉKEK -

MEGYEI VÉDETTSÉGŰ TERÜLETEK ÉS OBJEKTUMOK

Megyénkben a védett objektumok száma az országos átlaghoz képest igen alacsony. Az okok elemzésére nem térünk ki, viszont szeretnénk megismertetni védett értékeinket az olvasókkal.

1. Ásotthalmi ültetett erdő /u.n. Bedő-liget/ Kb. 2 hektár nagyságú öreg fákból álló folt az ásotthalmi tanulmányi erdőben. A fák életkora 90-100 év, vegyesen található itt tölgy, platán, kőris, szil és juhar.

2. Ásotthalmi fehérynáras erdő /un. Kiss Ferenc Emlékerdő/ Ismert kirándulási hely, ligetes vegyes korú nyár-állománnyal, a tisztásokon értékes növényvilággal.

3. Vetyeháti nyárfa. A Maros északi partján található igen öreg nyárfa, részben elkorhadt állapotban. Törzsvastagsága és magassága is egyedülálló itt a Dél-Alföldön.

4. Szentesi Széchenyi liget. A Múzeum körül, öreg fákból /platán, tölgy/ álló pihenő-liget.

5. Juhász Gyula Emlékfa, Makó. A Felszabadulás u. 16. sz. ház előtti kis téren található. A kocsányos tölgyet 1810 körül ültették, 1970 óta védett.

6. Kocsányos tölgyfa csoport, Csengele. A falu előtt a balástyai bekötő-úttól Ny-ra található, igen szép, kb. 100 éves fákból álló, körben ültetett tölgyfa csoport. A 8 db fa egy kb. 10 m átmérőjű kör mentén helyezkedik el.

7. Zsombói ősláp. Szegedtől 15 km-re lévő kiránduló-erdő, egy belső és egy külső lápos résszel.

8. Dorozsmai Nagy-szék. Kiskundorozsmát Ny-i irányban elhagyva közvetlenül az utolsó házak után megtaláljuk az úttól É-ra a szikes, nedves rétet, melyet itt-ott nagyobb fák szegélyeznek. Sajnos a szik az utóbbi években eltűnt innen, helyét nedves réti növénytársulás foglalta el.

9. Páfrányfenyő. A legöregebb szegedi páfrányfenyő, melyről szaporították az összes többi városban található páfrányfenyőt. A Takaréktár u. 3. sz. alatt, az udvaron található.

10. Fűvészkert. A JATE kérésére védett park lett az itt található ritka növényegyüttes miatt.

11. Müller-szék. Kistelektől délre található szikes tó, mely a MME 37.Hcs. javaslatára vált védetté. Madárvilága értékes.

12. Bíbic-tó vagy Tóalj. Kistelek északi végén a házak között lévő megmaradt szikes tó. Gulipán, gólyatölcs fészkelő hely, de 3 orchidea faj is előfordul itt. Ugyancsak a Helyi Csoportunk javaslatára vált védetté.

TISZAALPÁRI MEGFIGYELÉSEK

Tiszaalpáron a Tiszakutató Munkacsoport már nem kutat, viszont mint EM területet a MME 37. Hcs.-re bízták megfigyelés céljából. A területen 1976 óta folyik rendszeres madármegfigyelés. Az utóbbi években csak márciustól szeptemberig látogatjuk a területet. Az a meggyőződés alakult ki, hogy mivel térség védett és nem védett részei elég nagy kiterjedésűek, ezért elég nehéz még ennyi idő és az itt szervezett táborok ellenére is teljeskörű felmérést végezni, ill. a terület minden zegét - zugát megismerni.

Az idei nyáreleji, 1993. június 12-i bejárásom általános tanulság volt, hogy a nagy szárazság miatt a mocsarak és holtágak vize alacsonyabb lévén, a vízimadarak fészkelő állománya is csökkent.

Legjobban ez a gémféléket viseli meg, illetve pl. a fattyúszerkók költésére is rányomja a bélyegét, olyannyira, hogy az idén nem is költöttek. A gémtelenen tartott ellenőrzés szerint összegezve az idei költést a következő gémfajok fészkeltek:

- nagykócsag 6 pár, most két fészket találtunk 3-3 nagy fiókéval
- kiskócsag 10 pár, 4-5 tojásos fészkek
- bakcsó 60 pár, közepes nagyságú fiókákú.
- vörösgém, csak becslés szerint 4 pár költöhet
- selyemgém, fészket most nem találtunk, becslés szerint 4 pár lehet /holtágon megfigyeltük/.

A Nagy-tó morotvája és az Alpári holtág közt egy villanyvezetéket vittek el faoszlopokon, tájrombolást okozva. Megnéztük Góg Tiborral az Alpári holtág Piroska nevű szigetét, körülcsónakázva azt. Ez egy igen szép, alacsony fűzfákkal benőtt lakatlan sziget, kb. 400 m hosszú és 60 m széles lehet. Aljnövényzete főleg gyalogakácából áll. A holtágon lévő hínáros, kolokános, tündérrózsás, vízitökös vegetáció szép látványt nyújt. Cigányréce, búbos vöcsök, tőkés réce, berki tücsökmadár a jellemző fajok. A szigettel szembeni part jó horgász hely, így sokan horgásznak itt. A szigeten korábban birkákat és kecskéket legeltettek vadon. A gémfélék mindegyike előfordult itt, mint táplálkozó faj. A szigetet és környékét másodsor tudtam csak szemügyre venni, így igaz az a fenti megállapítás, hogy egy ilyen nagy területet csak igen hosszú idő alatt lehet egyáltalán valdamennyire is megismerni.

Molnár Gyula

- Március 16., Vendégünk: Dr. Molnár Gyula az Újszegedi Madártani Egyesület függetlenített szervező titkára. Diavetítéssel egybekötött előadás témája: Dél-Alföld természeti kincsei.
- Március 20., Kirándulás gyerekekkel Gencshátra az odutelepek megtekintése, valamint azok karbantartása céljából.
- Április 5-10., Gyűrűző tábor a földéaki vadászházban, a földéaki vadásztársaság közös rendezésében. Vendégeink: Dr. Molnár Gyula, Krnács György, Veprik Róbert, Lovászi Péter. A tábor résztvevői voltak: Szegedről, Szentesről, Marosleléről.
- Április 7., Kirándulás autóbusszal a szegedi Fehér-tóra / Maroslele, Földéák szervezésében / 40 gyerekkel.
- Május 6., Madarak és Fák Napja. Vendégünk: Dr. Gyovai Ferenc és Lovászi Péter. Diavetítéssel egybekötött előadásunk címe: Bel- és Külföldi madarász táborok.
- Május 8., Kerékpártúra Kingéc-Gencshát-Óföldéák-Földéák útvonalon. A földéaki vadászházban és környékén madárgyűrűzési bemutató, ismerkedés az erdővel. Vendég: Szőke Zsolt, Szeged.
- Május 29., Kerékpártúra Gencshát-Földéák-Kornélerdő útvonalon. Odulakó madarak megfigyelése, kézbéli tanulmányozása. Madárgyűrűzés.

Kérjük javaslataival, ötleteivel segítse tevékenységünket.

A FÖLDEÁKI MUNKACSOPORT MUNKÁJÁRÓL

A Helyi Csoport szerdai üléseire sajnos nem tudunk eljárni járműhiány miatt, de itt helyben azért végezzük a dolgunkat. Az énekesmadár-gyűrűzésekről egy részletes naplót vezetünk. Ebben a naplóban vezetjük az általunk kezelt odútelep részletes adatait is, az ellenőrzéseket, amit a HCs. rendelkezésére is tudunk bocsátani. Az érdekesebb Kornél-erdei megfigyelések is benne vannak. Nem tudom, hogy nagy jelentősége van-e de érdekesség volt számunkra is a gyűrűzéskor fogott kotló-foltos énekes rigó. Jelenleg az odúink közül kettőben nevelik fiókáikat a nyaktekercesek. Korábban még két odúban próbálkoztak. Az egyikben úgy, hogy a korábban széncinege által elfoglalt odúban a széncinege hét elhagyott tojására tojt rá a nyaktekerces, de később az úgy is maradt.

Öföldrak határában június 4-én a Szarazér fölött húzódó távvezetéken két öreg holló tanított repülni három fiatal, egyik traverzról a másikra. Ezekben az időkben Igáson is megfigyeltek egy két fős holló-családot. Fészkeket egyelőre nem találtunk még. Területünkön a korábbi évekhez hasonló számban költenek az elhagyott szarka-fészkekben a kék- és vörös vércsék és erdei fülesbaglyok. Annyi változás van, hogy mivel az idén először sikerült lebeszélni a Vadásztársaság vezetőségét a társas tavaszi dúvadapasztásról, az idén még véletlen sem történt védett madárfészkek kilövése. A fészkek felmérése még nem történt meg teljesen. A Kornél-erdőben költ az idén is a galambász héja, ami némi súrlódást fog okozni a fácánteleppel.

Más témára váltva, a gyerekekkel végzett közös madarászatok egy kicsit lanyhulóban vannak, ami remélhetőleg csak átmeneti, az iskolai év befejezésének következtetéséppen.

Munkacsoportunk a Vadásztársaság elnökétől használatra kapott egy Praktica EE2 fényképezőgépet és három objektívet. Ezzel dokumentum-felvételeket tudunk készíteni munkánkról. Lovász Pétertől megkaptuk a gólyafészkelés felméréséhez szükséges anyagokat. Vannak már adataink és a lehetőség szerinti teljes felmérés után elküldjük az adatokat.

Csontos Zoltán

HÍREK HÍREK HÍREK

- HIMANTOPUS c. kiadványunk, mint ismeretes évente 10 alkalommal jelenik meg, pontosabban 2 x 5 hónapos periódusban szeptembertől januárig és februártól júniusig. Öt hónapra az előfizetése 200 Ft, melyet be lehet fizetni piros csekkben a 37.HCs. postacímére 6701 Szeged, Pf. 708. Legközelebbi számunk tehát szeptemberben jelenik meg.

- a szegedi repülőtérén Kármán Balázs és Molnár Gyula egy pusztai sást azonosított 1993.június 16-án. A madár már egy hete ott tartózkodott a repülőtériek szerint, a gépektől nem félt. A sást meghatározta még Puskás Lajos és Dr Kasza Ferenc is. A területen tartózkodott még 3 pusztai ölyv is, több egerészölyv és vörös vércse társaságában. A ragadozók a nagy számban itt élő ürgékre lestek, illetve a június 12-i nagy vihartól elpusztult, főleg fiatal ürgettemeket szedték össze. A több madarász által azonosított madár adatait kisebb közleményben a Madártani Tájékoztatóban fogjuk megjelentetni.

- olyan ritka madarak, mint a füleskuvik és a törpe vízcicsibe, azonosítására, illetve előfordulásának kimutatására júniusban az esti órák alkalmasak csak. 21 óra tájéka kell a megfelelő területeken a hangot keresni, amit előzőleg otthon lemezről meghallgatunk. Sőt ezt magnóra véve a helyszínen le is játszhatjuk, amire biztosan jön a válasz, ha a madár ott tartózkodik. Megyénkben füleskuvik Maroslele környékén, törpe vízcicsibe a sándorfalvi Nádastavon fordult elő. A fenti módszerrel éjfélig érdemes próbálkozni. Az éjszakai madarászatot sokan elhanyagolják, pedig igen érdekes eredményeket hozhat. E módszerrel vizsgálják pl. a haris - állományt a Bükkben és környékén

- a gémtelpekkel megyénkben nem sokan foglalkoznak, pedig a telepeseen fészkelő madarak felmérésénél nagyon fontos adatokat éppen a gémtelpek szolgáltatnak. Nálunk gémtelep található Sasérben, Labodárban /mindkettő Tisza-hullámtér/, a szegedi Fehértón és a Csaj-tavon /halastavak/. Ez utóbbiakat a természetvédelmi örök számbaveszik, de az előbbieket pontos felmérése nem minden esetben történik meg.